Доклад
за качеството на питейната вода на територията на град Пловдив и Пловдивска област за 2024 година

Водата е един от най-съществените природни компоненти с огромно биологично, стопанско и хигиенно значение. Водоснабдяването на населените места с добра питейна вода е голям здравен и социален проблем, за решаването на който трябва да се полагат организирани грижи от държавата и обществото.

Основна задача на съвременното питейно водоснабдяване е да се ограничи до минимум риска за здравето на населението чрез осигуряване на питейна вода с микробиологични, физико-химични, органолептични и радиологични показатели, които отговарят на изискванията на Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

Водоснабдителната система за централно питейно-битово водоснабдяване на територията на област Пловдив се експлоатира от един ВиК оператор – „Водоснабдяване и канализация" ЕООД, гр. Пловдив.

Честотата и обхвата на мониторинга за качеството на питейната вода са съобразени с изискванията на горепосочената Наредба.

Пунктовете за пробонабиране са определени, от страна на „ВиК" ЕООД, гр. Пловдив и от РЗИ - Пловдив - минимум по два пункта за всяко населено място, като за гр. Пловдив са 9 пункта. Самите пунктове са избрани така, че да бъдат обхванати всички райони на град Пловдив и населените места в областта.

Водоснабдяването на град Пловдив и Пловдивска област се осъществява посредством *133 зони на водоснабдяване*, от които 20 големи зони с разпределяно количество вода в зоната над 1000 куб. м. и/или общ брой постоянно живеещо население над 5000 човека.

Пробонабирането се извършва от *223 пункта*, на мястото на изтичане на водата и от крана при потребителя.

По данни на водоснабдителната организация през 2024 год. на режимно водоснабдяване в област Пловдив са били общо 18 населени места, разположени в 12 зони на водоснабдяване – с. Долнослав, с. Червен, с. Стоево, с. Нови извор, с. Добралък, гр.

Перущица, с. Искра, с. Тополово, с. Кръстевич, с. Горнослав, с. Леново, с. Косово, с Добростан, с. Златовръх, с. Буково, с. Патриарх Евтимово, с. Воден, с. Нареченски бани.

„Водоснабдяване и канализация" ЕООД предоставя на РЗИ-Пловдив ежемесечно данните от извършения мониторинг.

I. Анализ на данните от проведения мониторинг за качеството на питейната вода от РЗИ-Пловдив и „ВиК" ЕООД, гр. Пловдив

Данните, посочени в доклада, са резултат от мониторинга за качеството на питейната вода, извършван от „Лабораторно-изпитвателен комплекс" към отдел "Лабораторни изследвания" и отдел „Радиационен контрол" - Дирекция ОЗ при РЗИ - Пловдив и направление „Питейни води" в „Лабораторен Изпитвателен Комплекс" към „Водоснабдяване и канализация" ЕООД, гр. Пловдив.

Настоящият доклад включва данни от извършените анализи на питейната вода и оценката на резултатите, съобразно изискванията на Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, по следните показатели:

1. **Микробиологични показатели** – колиформи, ешерихия коли, микробно число, ентерококи и клостридиум перфрингенс;
2. **Физико-химични показатели –** цвят, мирис, вкус, мътност, ост. хлор, активна реакция, електропроводимост, амониев йон, нитрити, нитрати, перм. окисляемост, сулфати, фосфати, хлориди, флуориди, цианиди, бромати, общ орг. въглерод, обща твърдост, калций, магнезий, алуминий, манган, бор, желязо, хром, цинк, мед, антимон, арсен, кадмий, натрий, никел, олово, селен, живак, бензен, бенз/а/пирен, полициклични ароматни въглеводороди, 1,2 дихлоретан, тетрахлоретен и трихлоретен, трихалометани, пестициди;
3. **Радиологични показатели** / уран, обща алфа активност, обща бета активност, индикативна доза/ - анализът на резултатите по радиологични показатели в т. ч. и уран е извършен отделно.

Мониторинг на питейната вода, извършен от «ВиК» ЕООД, гр. Пловдив през 2024 година

В „Лабораторно - изпитвателния комплекс" към „ВиК" ЕООД, гр. Пловдив за 2024 год. са анализирани общо **825** броя проби:

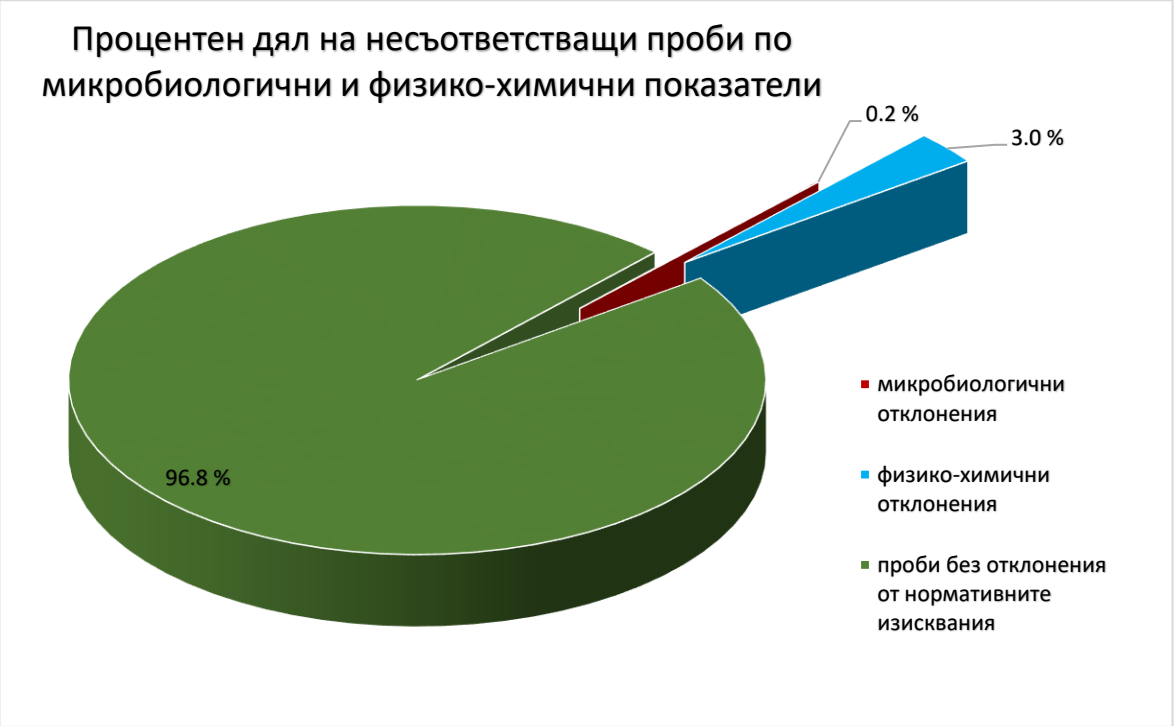
- **677** броя проби по показателите от **група „А"**;

- **148** броя проби по показателите от **група „Б“**;

От тях: при **25** проби се констатират несъответствия от нормативните изисквания по физико-химични показатели, при 2 проби – по микробиологични показатели.

На *Графика 1* са посочени резултатите от изършените анализи **по данни на „ВиК“ ЕООД, гр. Пловдив** - съответстващи и несъответстващи проби, изразени в проценти:

Графика 1

Мониторинг на питейната вода, извършен от РЗИ-Пловдив през 2024 година

За 2024 година в РЗИ – Пловдив са анализирани общо **356** броя проби, от които:

- **356** броя проби са анализирани само по показателите от **група „А“** (на 33 проби е извършен повторен анализ или са взети при осъществяване на насочен здравен контрол);
- **108** броя проби са анализирани по показателите от **група „А“ и група „Б“** (на 28 проби е извършен повторен анализ или са взети по насочен здравен контрол). Анализът по отношение на резултатите по радиологични показатели е направен отделно.

На *Графика 2* са посочени резултатите от извършените анализи **по данни на РЗИ - Пловдив** от разпределението на съответстващи и несъответстващи проби (в проценти) :

Графика 2

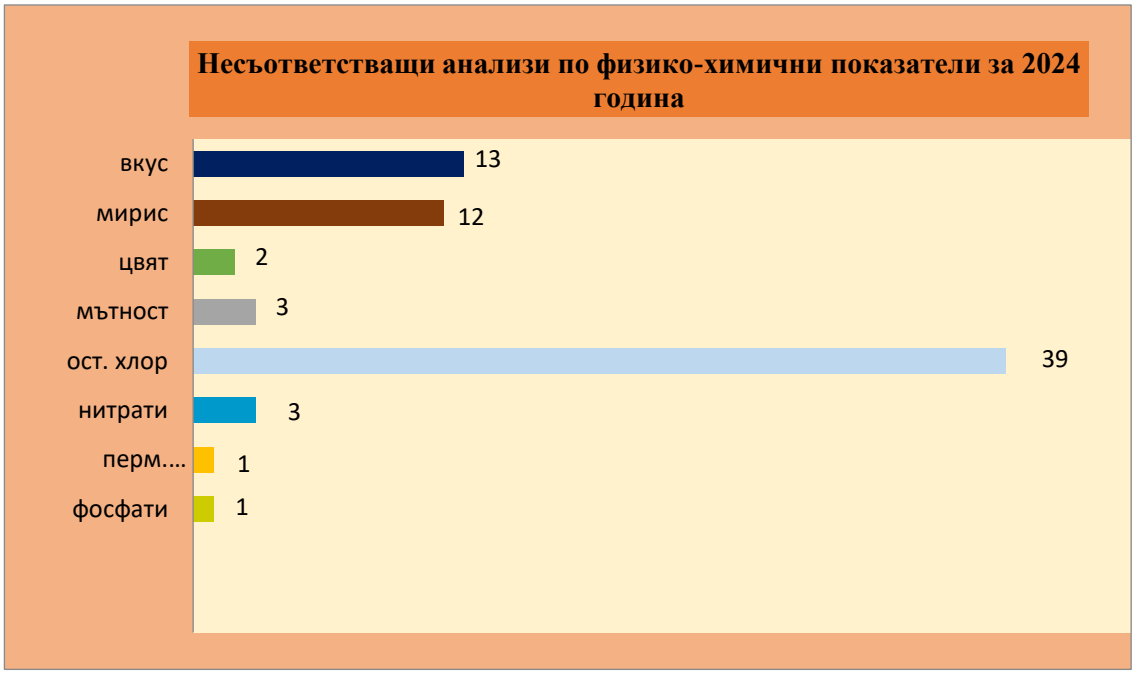
От всички анализирани проби от РЗИ-Пловдив са констатирани следните несъответствия с нормативните изисквания - *таблица 1*:

Таблица 1

Показатели	**Общ брой проби с несъответствия**	**От тях с несъответствия по микробиологични показатели**	**От тях с несъответствия по физико-химични показатели**
Група А	41	23	18
Група Б	5	-	5

На *Графика 3* е представено разпределението по брой на несъответстващите анализи по физико - химични показатели от мониторинга на **РЗИ - Пловдив**.

Графика 3

Отклонения по физико-химични показатели са установени в следните зони на водоснабдяване:

Показател	Зона на водоснабдяване	Брой проби с отклонения
Вкус	ЗВ Златовръх	1
	ЗВ Златосел	1
	ЗВ Яврово	1
	ЗВ Руен	1
	ЗВ Марково	1
	ЗВ Беловица	1
	ЗВ Баня	1
	ЗВ Милево	1
	ЗВ Виница	1
	ЗВ Воден	1
	ЗВ Свежен	1
	ЗВ Горнослав	2

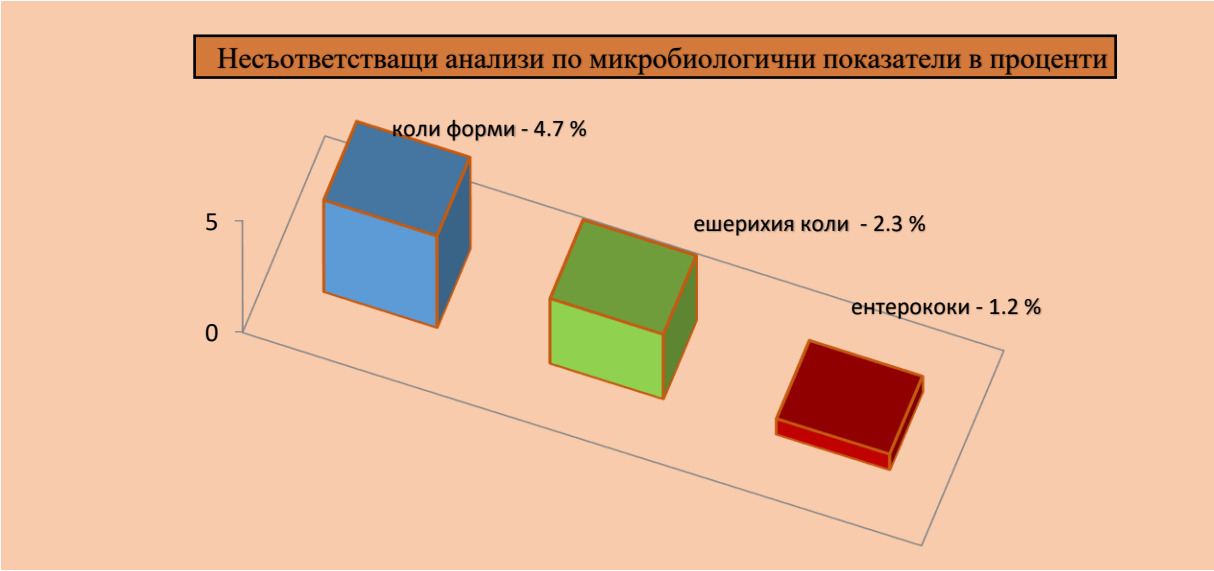
Мирис	ЗВ Златовръх	1
	ЗВ Руен	1
	ЗВ Яврово	1
	ЗВ Марково	1
	ЗВ Златосел	1
	ЗВ Беловица	1
	ЗВ Баня	1
	ЗВ Милево	1
	ЗВ Виница	1
	ЗВ Воден	1
	ЗВ Горнослав	2
	ЗВ Брестник	1
	ЗВ Брани поле	1
Цвят	ЗВ Чехларе	1
	ЗВ Свежен	1
Мътност	ЗВ Косово	1
	ЗВ Чехларе	1
	ЗВ Свежен	1
Остатъчен хлор*	ЗВ Виница	1
	ЗВ Марково	1
	ЗВ Яврово	1
	ЗВ Златосел	1
	ЗВ Руен	1
	ЗВ Баня	1
	ЗВ Милево	1
	ЗВ Беловица	1
	ЗВ Воден	1
	ЗВ Свежен	1
	ЗВ Искра	1
	ЗВ Нови извор	1
	ЗВ Анево	1
	ЗВ Наречен	1
	ЗВ Кърнаре	1
	ЗВ Извор	1
	ЗВ Леново	1
	ЗВ Татарево	1
	ЗВ Христо Даново	1
	ЗВ Дрангово	1
	ЗВ Отец Паисиево	1
	ЗВ Орешец	1

	ЗВ Сопот	1
	ЗВ Сушица	1
	ЗВ Васил Левски	1
	ЗВ Бойково	1
	ЗВ Червен	1
	ЗВ Манастир	2
	ЗВ Косово	2
	ЗВ Горнослав	2
	ЗВ Врата	2
	ЗВ Богдан	2
	ЗВ Климент	2
Нитрати	ЗВ Браниполе	1
	ЗВ Белащица	1
	ЗВ Татарево	1
Перм. окисляемост	ЗВ Чехларе	1
Фосфати	ЗВ Православен	1

*отклоненията по показател остатъчен хлор са свързани с отклонения и в микробиологични показатели или са над определената максимална стойност.

На *Графика 4* е представено разпределението в проценти на несъответстващите анализи по микробиологични показатели от мониторинга на **РЗИ - Пловдив**.

Графика 4

Отклоненията по микробиологични показатели са установени в следните зони на водоснабдяване:

Показател	Зона на водоснабдяване	Брой проби с отклонения
Коли форми	ЗВ Искра	1
	ЗВ Нови извор	1
	ЗВ Климент	1
	ЗВ Анево	1
	ЗВ Христо Даново	1
	ЗВ Наречен	1
	ЗВ Бойково	1
	ЗВ Кърнаре	1
	ЗВ Извор	1
	ЗВ Червен	1
	ЗВ Леново	1
	ЗВ Косово	1
	ЗВ Дрангово	1
	ЗВ Отец Паисиево	1
	ЗВ Сопот	1
	ЗВ Сушица	1
	ЗВ Богдан	1
	ЗВ Врата	1
	ЗВ Орешец	1
	ЗВ Васил Левски	1
	ЗВ Манастир	2
Ешерихия Коли	ЗВ Дрангово	1
	ЗВ Отец Паисиево	1
	ЗВ Христо Даново	1
	ЗВ Бойково	1
	ЗВ Орешец	1
	ЗВ Врата	1
	ЗВ Червен	1
	ЗВ Сушица	1
	ЗВ Васил Левски	1
	ЗВ Богдан	1
	ЗВ Сопот	1
Ентерококи	ЗВ Татарево	1
	ЗВ Врата	1
	ЗВ Червен	1
	ЗВ Богдан	1

	ЗВ Васил Левски	1
	ЗВ Сопот	1

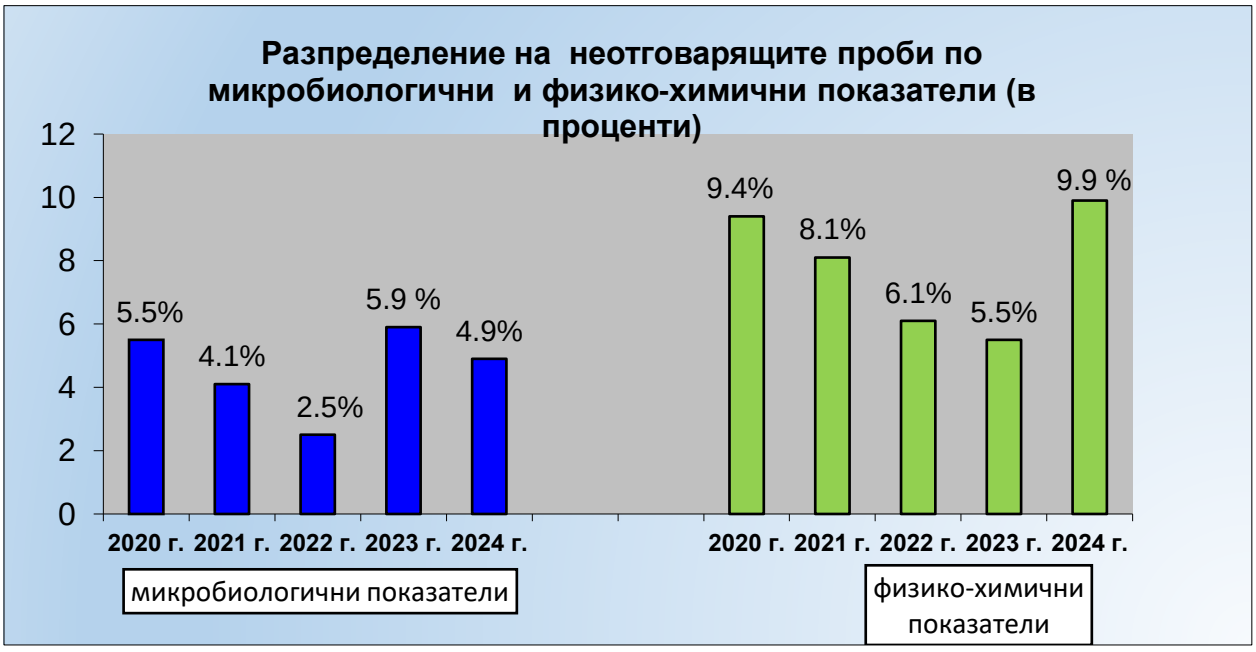
На *Таблица 2* е представен сравнителен анализ за несъответстващите проби по микробиологични и физико-химични показатели за периода от 2020 до 2024 година.

Таблица 2

Година	Общ процент на пробите несъответстващи на нормативните изисквания	Несъответстващи проби по микробиологични показатели	Несъответстващи проби по физико – химични показатели / без естествен уран /
2020 год.	14.9 %	5.5 %	9.4 %
2021 год.	12.2 %	4.1 %	8.1 %
2022 год.	8.6 %	2.5 %	6.1 %
2023 год.	11.4%	5.9 %	5.5 %
2024 год.	14.8%	4.9%	9.9%

На *Графика 5* е представен сравнителен анализ на несъответстващите проби по микробиологични и физико-химични показатели (в проценти) с включена динамика за петгодишен период от 2020 до 2024 година.

Графика 5

При сравнителния анализ на резултатите от мониторинга на питейната вода в посочения петгодишен период се наблюдава увеличаване на процента несъответстващи проби по физико-химични показатели, което се дължи на завишения брой проби с отклонение по показател остатъчен хлор.

Относителният дял на несъответстващите проби по микробиологични показатели за периода от 2020 до 2024 година е около препоръчителната стойност от 5 % на СЗО, като за 2024 година се наблюдава занижаване на процента несъответстващи проби в сравнение с предходната 2023 година.

II. **Основни проблеми с качеството на водата за питейно-битови нужди на територията на гр. Пловдив и Пловдивска област**

1. Несъответствия по **микробиологични показатели**

На територията на гр. Пловдив и областта няма зони на водоснабдяване с трайни несъответствия по микробиологични показатели. По-често отклоненията по микробиологични показатели са характерни за по-малките зони на водоснабдяване, които са свързани с честите повреди и аварии по водопроводната мрежа, а дезинфекцията на водата се извършва ръчно (неавтоматизирано), без условия за правилно дозиране, както и тези, които се водоснабдяват от повърхностни водоизточници. Също така често отклоненията в микробиологичните показатели се дължат на въведеното режимно водоподаване в съответните населените места.

При констатирани несъответствия в качеството на питейната вода при извършения мониторинг от РЗИ-Пловдив по микробиологични показатели веднага се уведомява „ВиК“ ЕООД, гр. Пловдив, което незабавно извършва масивна дезинфекция на водопроводната мрежа на съответното селище и протоколът от нея се изпраща на РЗИ-Пловдив. За несъответствията се издават и предписания за извършване на корективни мероприятия за привеждане на питейната вода с нормативните изисквания.

Като превантивна мярка относно качеството на питейната вода всяка година „ВиК“ ЕООД, гр. Пловдив, извършва пролетна и есенна масивна дезинфекция на цялата водопреносна мрежа.

За изпълнение на нормативните изисквания към качеството на питейната вода по микробиологични показатели поетапно ръчното хлориране се заменя с автоматично чрез дозаторни помпи, като до момента са подменени над 70 % от съоръженията.

Предстои подмяна и на останалите по предварително изготвен график. На места, където няма ел. захранване, има изградени малки соларни системи за захранване на

хлораторни помпи с малка мощност 0.3 kw с цел хлориране във водоемите. Доставени и монтирани са хлоргенераторни апарати на следните помпени станции обслужващи град Пловдив, а именно ПС „Юг", ПС „Изток 1" и „Изток 2" и на ПСПВ-Храбрино.

2. Несъответствия по **органолептични показатели (цвят, мирис, вкус, мътност)**

Най-често срещаните отклонения от нормативните изисквания за органолептичните показатели са **мътност, мирис, вкус и цвят**. Тези показатели се явяват важни за потребителите, тъй като по тях чрез визуален контрол се оценява качеството на водата.

Отклоненията по тези показатели са характерни за водоснабдителните системи, подаващи вода от повърхностни водоизточници, за които няма изградени пречиствателни съоръжения, честите повреди и аварии по водопроводната мрежа, обилните сезонни валежи и снеготопенето.

От страна на „ВиК" ЕООД, гр. Пловдив, са предприети мерки за подобряване на качеството на питейната вода за зони на водоснабдяване с отклонения по тези показатели.

В зона на водоснабдяване „Цар Калоян" е монтирана инсталация за ултрафилтрация с цел пречистване на водата от неразтворени вещества. В изпълнение на нормативните изисквания по показател **„мътност"** е монтиран и мътномер, който да изключва водоподаването към населеното място при влошаване на климатичните условия. Изпълнен е ремонт и реконструкция на каптажа. С цел подобряване качеството на питейната вода в с. Цар Калоян, Агенция „Пътна инфраструктура", Областно пътно управление Пловдив е възложило почистване на водостоците и канавките над каптажите, захранващи зоната.

В зона на водоснабдяване „Мътеница" е изградено пречиствателно съоръжение, с цел пречистване на водата от неразтворени вещества, като за 2024 г. не са констатирани отклонения по показател „мътност" в тази зона.

За захранването с питейна вода на с. Нареченски бани от водоизточник „Гарваница" и за водоснабдяването на с. Буково са изградени пречиствателни съоръжения.

3. Несъответствия по показател **„Нитрати"**

Зоните на водоснабдяване с установени трайни отклонения в диапазона от 66 до 125 mg/l над максималната стойност (**50 mg/l**) по показател нитрати са:

1. ЗВ „Белащица-Брани поле", /община Родопи/;
2. ЗВ „Брестник", /община Родопи/;
3. ЗВ „Татарево", /община Първомай/;

Съдържанието на нитрати в тези населени места се дължи на прекомерното или неправилно използване на органични и минерални торове, дълготрайни замърсявания от

фекално - битов или селскостопански произход, липса на необходимите пречиствателни съоръжения.

В тази връзка за подобряване качеството на подаваната вода за питейно-битови нужди, „ВиК“ ЕООД, гр. Пловдив е предприело мерки по намаляване съдържанието на нитрати в ЗВ „Брани поле-Белащица“.

За целта е монтиран разходомер, посредством който да се установи точното водопотребление за двете населени места. Данните от измерването са предоставени на фирма „Проминент“, която е изготвила проект за изграждане на пречиствателно съоръжение с йонообменни смоли.

При успешни резултати на пилотния проект за ЗВ „Брани поле – Белащица“, той ще бъде приложен и за други зони, където е възможно използването му.

Във връзка с намаляване на съдържанието на нитрати и подобряване качеството на подаваната вода за питейно-битови цели за ЗВ ”Граф Игнатиево” е изградена и въведена в експлоатация пречиствателна станция. Технологията на пречистване е на принципа на йоно-обменна смола, което е довело до намаляне съдържанието на нитрати в питейната вода, като за 2024 година, няма констатирано отклонение от нормативните изисквания.

4. Несъответствия по показател **„Манган“**

Зоната на водоснабдяване с установено отклонение през 26.02.2020 г. над максималната стойност **(50 mg/l)** по показател манган е ЗВ Брестовица /община Родопи/.

Във връзка с констатираните завишени стойности на манган от взети проби от 2020 год., водата беше забранена за пиене и приготвяне на храна, която забрана е в сила и до момента.

За отстраняване на проблема „Водоснабдяване и канализация” ЕООД, гр. Пловдив са ликвидирали съществуващите сондажни кладенци и са изградени нови дублиращи с цементация до 15 метра. В процес на приемане са и два нови сондажа в друг водоносен слой. Изградено и аериращо съоръжение на ПС „Брестовица 2“ и самопочистващ се автоматичен филтър на ПС „Брестовица 3“ .

След проведен анализ от страна на „Лабораторно изпитвателен комплекс” към „ВиК” ЕООД, гр. Пловдив, относно качеството на подземната вода добивана от тръбните кладенци ТК2А и ТК3А е установено завишено съдържание по показател „манган”, въпреки че подаваната вода за село Брестовица е в нормативно определените изисквания.

ВиК-Пловдив е създала експертна комисия в областта на хидрогеологията, който изготвя доклад с препоръки, които ще се приложат в действие. След окончателния доклад на комисията за генезиса и анализ на развитието на процеса в бъдещ период , ВиК” ЕООД-

Пловдив, съвместно с Община Родопи, Община Стамболийски и Областна администрация е започнало изпълнението на препоръките на комисията за справяне с проблема. Предвидено е реализиране на нови сондажи в нов водовземен участък, цялостна подмяна на довеждащите водопроводи заедно с разпределителната вътрешна водопроводна мрежа на с. Брестовица. В процес на строителство е пречиствателно съоръжение на територията на ПС „Брестовица 2".

От извършените лабораторни анализи от РЗИ-Пловдив на питейната вода от крана при потребителите за 2024 година не са установени отклонения над максималната стойност (**50 mg/l**) по показател манган в ЗВ „Брестовица".

В мониторинговата програма за 2024 г. е заложен учестен мониторинг от страна на „Водоснабдяване и канализация" ЕООД в ЗВ „Брестовица"– ежемесечно изследване на 5 броя проби.

В зоната на водоснабдяване питейната вода все още е ограничена за питейни цели и за приготвяне на храна.

4. Несъответствия по показател **„Фосфати"**

Наднормените количества на **фосфати** (> 0.5 мг/л) се явява проблем в ЗВ „Православен - Бяла река", / община Първомай /, която се водоснабдява с два броя тръбни кладенци /ТК № 1 и ТК № 2/, разположени в отделни СОЗ на около 300 метра един от друг. Кладенците показват отклонения по съдържание на фосфати в границите 0.61 - 0.82 мг/л. Сондажите са заобиколени с тръби и филтри PVC ф 360 мм, с дълбочина – 72.00 м. за ТК № 1 и 66.0 м. за ТК № 2, като и при двата сондажа е изпълнен глинест тампонаж до 25.00 м.

Наличието на голямо количество фосфати се дължи на факта, че глинестия водоупор не е издържан в целия разрез на водовземния участък, вследствие на множеството сондажи за селскостопански нужди с дълбочина до 25.00 метра, при които липсва цементация на повърхностния слой, което обуславя хидравличната връзка между отделните водоносни.

Въз основа на констатирани завишени стойности на фосфати е издадено Предписание с № ДОЗ-ДЗК-17/29.04.2021 год. до ВиК-Пловдив ЕООД за осигуряване на вода, отговаряща на изискванията на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, срокът на което е удължен до 31.12.2025 г.

5. Несъответствия по показател **„Бор"**

Зона на водоснабдяване „Добри дол" /община Първомай/ е с установено отклонение над максималната стойност (**1,0 mg/l**) по показател бор - за 2024 г. са констатирани

стойности – от 1.27 мг/л., до 1.35 мг/л. при максимална стойност 1.0 мг/л. Това не е в резултат на еднократно или временно замърсяване на водите, а е постоянна характеристика на водоносния слой. В Забележка (19) към таблица Б от Приложение № 1 към чл. 3, ал. 2, т. 2 от Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели позволява прилагането на максималната стойност на показател „Бор" – 2.4 мг/л.

По искане на „Водоснабдяване и канализация" ЕООД, гр. Пловдив от експерти към Геологическия институт към БАН в областта на хидрогеологията, условията и факторите за формиране на химичния състав на подземните води е издадено становище, че естествените геолого-хидроложки условия в района на сондажа за водоснабдяване на с. Добри дол са основна причина за високите нива на показател „Бор" в подземните води.

Като се взе предвид изложеното в становището РЗИ-Пловдив, прие за с. Добри дол да се прилага максималната стойност на показателя „Бор" – 2.4 мг/л., уточнена в Забележка (19) към таблица Б от Приложение № 1 към чл. 3, ал. 2, т. 2 от Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

6. Анализ по радиологични показатели

В Дирекция ОЗ към РЗИ - Пловдив за 2024 година са изследвани по систематичен здравен контрол **77 проби** от питейна вода от крана при потребителя, на които съответстват **205 анализа** по радиологични показатели – обща алфа активност, обща бета активност и уран. Анализите по показател уран са извършени от отдел ЛИ, а тези за обща алфа и обща бета активност – от отдел РК.

Брой проби	Брой анализи				От тях с над контролното ниво		Над макс. стойност
	Алфа активност	**Бета активност**	**Уран**	**Общо**	**Алфа активност**	**Бета активност**	**Уран**
77	68	68	69	205	6	-	4

При извършените изпитвания по радиологични показатели на водите от област Пловдив през 2024 г. се констатираха 6 броя проби, при които общата алфа активност е над контролното ниво /0,10 Bq/l/, определено в Наредба № 9/16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, както следва:

Пункт на пробовземане	Дата на пробовземане	Обща алфа активност Bq/l	Неопределеност Bq/l
1. с. Болярино	31.07.2024	0.35	0.04
2. с. Милево	31.07.2024	0.37	0.04
3. с. Виница	31.07.2024	0.34	0.03
4. с.Свежен	17.12.2024	0.89	0.09
5. с. Свежен	17.12.2024	1.46	0.14
6. с. Болярино	17.12.2024	0.48	0.05

При извършените изпитвания по радиологични показатели на водите, през 2024 г. се констатираха 4 броя проби, при които концентрацията на уран е над максималната стойност /30 µg/l/, определена в Наредба №9/16.03.2001 г. за качеството на водата предназначена за питейно-битови цели, както следва:

Пункт на пробовземане	Дата на пробовземане	Уран µg/l	Неопределеност µg/l
1. с. Виница	10.04.24	41,2	4,0
2. с. Виница	10.04.24	42,7	4,1
3. с. Милево	10.04.24	39,7	3,8
4. с. Милево	10.04.24	42,4	4,1

През 2024 год. са извършени лабораторни анализи на общо 15 проби питейна вода за уран в лабораториите на РЗИ-Стара Загора и НЦРРЗ поради повреда на апарата на Лабораторно изпитвателен комплекс към РЗИ-Пловдив.

Във връзка с констатираните стойности на обща алфа активност над контролното ниво в проби извършени от „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД от питейна вода от Пловдивска област са дадени указания към водоснабдителното дружество, което е извършило допълнителни анализи за определянето на конкретни радионуклиди с цел определяне на параметричната стойност на индикативната доза – за населените места с.

Бабек, с. Стрелци и с. Неделево. Оценената индикативна доза не надвишава 0,1 милисиверта.

През 2024 год. в **ЗВ Виница – Милево в периода от 10.04.2024 год. до 19.09.2024** год. водата, подавана от централното водоснабдяване на ЗВ, е ограничена за пиене и приготвяне на храна поради повишени стойности по показател уран. За проблема с писмо от 10.04.2024 г. „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД е уведомила РЗИ – Пловдив. Към писмото е приложен Протокол от изпитване от 29.03.2024 г., издаден от Централна научно-изследователска лаборатория към „ДИАЛ“ ООД, Бухово, с регистриран резултат по показател уран **36,5 ± 3,1 µg/l,** при определена максимална стойност **30 µg/** l с пункт на пробовземане в с. Милево, чешма в здравна служба. В тази връзка е извършено пробонабиране по насочен здравен контрол от РЗИ-Пловдив на питейна вода от централното водоснабдяване на с. Виница, община Първомай и с. Милево, община Садово. Двете населени места с. Виница и с. Милево попадат в една обща зона на водоснабдяване.

От Протоколи от изпитване с № ЗК-ВП-РК-1/10.04.2024 г., № ЗК-ВП-РК-2/10.04.2024 г., № ЗК-ВП-РК-3/10.04.2024 г. и № ЗК-АБ-РК-26/10.04.2024 г. от Лабораторен изпитвателен комплекс при РЗИ - Пловдив е установено несъответствие с изискванията на Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно - битови цели, както следва:

- Регистриран е резултат по показател **естествен уран - 41,2 ± 4,0 µg/l,** при определена максимална стойност **30 µg/ l**;

- Регистриран е резултат по показател **естествен уран - 42,7 ± 4,1 µg/ l,** при определена максимална стойност **30 µg/ l**;

- Регистриран е резултат по показател **естествен уран - 42,4 ± 4,1 µg/ l,** при определена максимална стойност **30 µg/ l**;

- Регистриран е резултат по показател **естествен уран - 39,7 ± 3,8 µg/l**, при определена максимална стойност **30 µg/ l**;

На 31.07.2024 г. и 21.08.2024 г. са извършени контролни пробовземания от РЗИ-Пловдив за изпитване на питейната вода по показател уран от различни пунктове в с. Виница и с. Милево, които са анализирани в лабораторията на НЦРРЗ поради повреда на апарата за анализ на уран в РЗИ Пловдив. Изследванията на пробите в НЦРРЗ София показаха съответствие по показател уран с нормативните изисквания. Поради това ограничението беше отменено на 19.09.2024 с писма № 07-391/19.09.2024 г. и 25-661/19.09.2024 до кметовете на населените места, попадащи в обща ЗВ.

Обобщено **към 31.12.2024 год.** питейната вода, подавана от централното водоснабдяване, е ограничена за питейни цели и приготвяне на храна **в 6 ЗВ, обхващащи общо 9 населени места в област Пловдив, поради констатирани стойности по показател уран** над максимално определената стойност (30 μg/l) в Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, както следва:

1.ЗВ Брягово – През 2022 г. за ЗВ „Брягово" е извършена оценка на индикативната доза, която е **над** 0,1 милисиверта. В ЗВ „Брягово" питейната вода е ограничена за питейни цели и приготвяне на храна на 09.08.2017 год. поради наднормени стойности по показател уран, като оттогава ограничението не е отменяно. ЗВ подлежи на учестен мониторинг – 4 пъти в годината, от страна на водоснабдителната организация.

2.ЗВ Караджалово - От 2017 год. тази ЗВ е на учестен мониторинг поради първоначално констатиране на завишени стойности на уран в един от общо два тръбни кладенеца, който през 2017 год. беше веднага спрян от експлоатация по реда на чл. 38, ал.2 от Закова за здравето. Към настоящия момент все още е в сила заповедта за временно спиране на обекта, а именно: **Тръбен кладенец - № 2**, намиращ се в с. Караджалово, местност „До селото", община Първомай. Последното ограничение за ЗВ е наложено на 10.05.2023 г. и до момента не е отменено.

Във връзка с отклонения от изискванията за съдържание на уран и контролни нива за „алфа активност" от страна на „ВиК" ЕООД, гр. Пловдив, са проведени опити с пилотна инсталация /филтър/ поставена на изход на ПС, подаваща вода за с. Караджалово и вече е изградена постоянна такава. Водоснабдителното дружество планира той да бъде приложен и за други зони на водоснабдяване, където е възможно използването му. Въпреки изграденото съоръжение обаче в с. Караджалово през 2023 год. все още се регистрират наднормени стойности по показател уран.

3.ЗВ Бяла река – зоната включва населените места – с. Бяла река и с. Православен. Поради констатиране на завишени стойности на уран е наложено ограничение за пиене и приготвяне на храна на 10.05.2023 г. и до момента не е отменено.

4.ЗВ Първомай – в ЗВ попадат три населени места - гр. Първомай, с. Крушево и с. Градина.

От 2017 год. тази ЗВ е на учестен мониторинг поради първоначално констатиране на завишени стойности на уран в два от общо 13-те тръбни кладенеца, които бяха веднага спрени от експлоатация по реда на чл. 38, ал. 2 от Закона за здравето. Към настоящия момент все още са в сила заповедите за временно спиране на обекти /тръбни кладенци/ с

обществено предназначение, а именно: **Тръбни кладенци, /I подем/ - № 11 и № 13,** намиращи се в гр. Първомай, местност „Каваджик дере“, землището на с . Бяла река. До момента извършените няколко анализи по показател уран на водата от тези два кладенеца продължават да показват завишени стойности.

За периода от 14.08.2023 год. до 15.09.2023 г. водата от централното водоснабдяване на гр. Първомай, с. Крушево и с. Градина е била ограничена питейни цели и приготвяне на храна поради надвишени стойности по показател уран. На 08.12.2023 г. в същата ЗВ е наложено аналогично ограничение поради същата причина, което е отменено на 19.09.2024 г.

На 31.10.2024 г. водата от централното водоснабдяване на гр. Първомай, с. Крушево и с. Градина е отново ограничена за питейни цели и приготвяне на храна поради надвишени стойности по показател уран. Ограничението е в сила и до момента.

5.ЗВ Болярино и ЗВ Свежен - С писмо, ведно с Протоколи от изпитване от 10.12.2024 г., издадени от Централна научно-изследователска лаборатория – ЦНИЛ към „ДИАЛ“ ООД, Бухово, относно извършен анализ по показател уран на проби от питейна вода, взети от крана при потребителите, водоснабдителната организация е уведомила РЗИ Пловдив за установените отклонения. На 16.12.2024 г. е извършено пробонабиране по държавен здравен контрол от РЗИ-Пловдив на питейна вода от централното водоснабдяване на с. Свежен, община Брезово и с. Болярино, община Раковски.

Поради повреда на апарата, с който се извършва анализа на уран в РЗИ – Пловдив, контролните изследвания се извършиха в РЗИ – Стара Загора. Резултатите от тях са:

- От Протоколи от изпитване с № 1829/19.12.2024 г. и № 1830/19.12.2024 г. на Лабораторен изпитвателен комплекс при РЗИ - Стара Загора е установено несъответствие с изискванията на Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно - битови цели, както следва:

- Регистриран е резултат по показател **естествен уран - 60,0 ± 5,7 µg/l,** при определена максимална стойност **30 µg/ l** в с. Свежен, чешма в частен дом, ул. „1-ва“ № 75;

- Регистриран е резултат по показател **естествен уран - 58,6 ± 5,6 µg/ l,** при определена максимална стойност **30 µg/ l** в с. Свежен, чешма в кметството.

- От Протокол от изпитване с № 1831/19.12.2024 г. на Лабораторен изпитвателен комплекс при РЗИ - Стара Загора е установено несъответствие с изискванията на Наредба

№ 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно - битови цели, както следва:

- Регистриран е резултат по показател **естествен уран - 32,7 ± 3,1 µg/l**, при определена максимална стойност **30 µg/ l** в с. Болярино, обществена чешма пред кметството.

В тази връзка водата в ЗВ Болярино и ЗВ Свежен е ограничена за използване за питейни цели и за приготвяне на храна от 20.12.2024 година и до момента не е отменена.

Във всички случаи на несъответствие на качеството на питейната вода с нормативните изисквания водоснабдителната организация незабавно е информирала РЗИ - Пловдив с цел преценка на здравния риск. При преценка за ограничаване ползването на питейна вода в населените места от съответната зона на водоснабдяване се уведомяват кметовете на общините/населените места. Информацията за причините за предприетите мерки се публикува незабавно на интернет страницата на инспекцията с оглед адекватна обществена осведоменост. Уведомява се и ОДБХ Пловдив за наложените ограничения, които да се имат предвид при извършвания официален контрол по тяхна компетентност.

Във всички случаи на предприемане на ограничителни мерки за употреба на питейна вода в населените места от ЗВ РЗИ – Пловдив е предписала на водоснабдителната организация на осигури снабдяване на населението с безопасна и чиста питейна вода, като при доставяне на вода за питейно-битови цели с цистерни, се задължава да предприеме необходимите мерки доставяната вода да отговаря на всички изисквания на Наредба №9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели и да не създава риск за здравето на потребителя. В изпълнение на предписаните мерки „ВиК“ ЕООД периодично извършва анализи на водата, доставяна с цистерни, за резултатите от които уведомява РЗИ – Пловдив.

В програмата на „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД са заложени долуописаните мерки за остраняване на отклоненията по показател уран:

№	Зона на водоснабдяване	Отклонение по показател **уран**	Технология на пречистване	Забележка
1.	Брягово	*36.5-86.1 µg / dm³*	Филтруване	Предпроектно проучване
2.	Първомай	*23.4-49.7µg / dm³*		
3.	Бяла река	*29.3-52.8µg / dm³*		
4.	Караджалово	*31.7-108.0µg / dm³*		
5.	Болярино	*27.6-38.1µg / dm³*		
6.	Свежен	*42.2-82.2µg / dm³*	Уточняване на причината за несъответствие	

Във връзка с установените отклонения по показател уран са връчени задължителни Предписания на водоснабдителното дружество за предприемане на корективни мероприятия и действия за възстановяване качеството на водата. Въпреки заложените мерки от „ВиК“ ЕООД, все още се установяват завишени стойности по показател уран.

Мерки за подобряване на качеството на питейните води

На територията на град Пловдив и област Пловдив няма зони на водоснабдяване с неизпълнен мониторинг. Показателите, за които „ВиК“ ЕООД, гр. Пловдив няма технически средства за изпитване са възложени на други лаборатории, с цел изпълнение на мониторинга.

Мониторингът върху качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, подавана от Дружеството се извършва планирано, чрез равномерно пробовземане, съобразено с програмата за мониторинг. Спазена е кратността за извършване на анализите, в съответствие с Наредба №9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

Въпреки постигнатите удовлетворителни резултати през текущата година, продължават да се констатират отклонения от стандартите по отношение на качеството на питейната вода в областта.

Причините, водещи до тези отклонения, са свързани с водовземните съоръжения, честите повреди и аварии по водопроводната мрежа, остарялата водопроводна инсталация, липсата на необходимите пречиствателни съоръжения, замърсяванията от фекално-битов или селскостопански произход, обилните сезонни валежи и снеготопенето (за някои показатели), некачествената обработка на водата. Също така често отклоненията в микробиологичните показатели се дължат на въведеното режимно водоподаване в съответните населените места.

РЗИ-Пловдив публикува актуална информация за състоянието на питейната вода в Пловдивска област – на официалната интернет страница на инспекцияна на всеки две седмици се публикуват всички резултати от извършените анализи в изпълнение на контролния мониторинг или във връзка с насочен здравен контрол, както и информация за наложените предприети мерки от страна на отдел ДЗК.

На интернет страницата на „Водоснабдяване и канализация” ЕООД също се публикуват резултатите от мониторинга на питейната вода по райони и населени места, както и обща информация за начина и вида на дезинфекция на водата.

С цел намаляване риска от възникване на отклонения в качеството на питейната вода към водоснабдителната организация могат да се отправят следните препоръки:

- Изграждане на по-голям брой модерни и ефективни съоръжения за дезинфекция на водата;
- Необходимо е да се предприемат конкретни мерки, свързани с водоснабдителните мрежи на населените места, извършване на промиване, почистване и дезинфекция на цялата система;
- Изграждане на пречиствателни съоръжения или подобряване и усъвършенстване на съществуващите;
- Изграждане на нови водоизточници или включване към алтернативни съществуващи;
- В дългосрочен план е необходима подмяната, реконструкцията и подобряването на съществуващите технически и ВиК съоръжения.

Обобщена информация за броя на извършените анализи на питейна вода и установените отклонения

от „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД, Пловдив, и от РЗИ – Пловдив:

таблици.docx